
Šta su bezbednosni izazovi u Sandžaku i kako ih rešiti?

Datum

apr. '12.

20.

Najveći bezbednosni problemi u Novom Pazaru i okolnim opštinama su kriminal, narušavanje javnog reda i mira, nasilje u porodici, vršnjačko nasilje i narkomanija. Od svih bezbednosnih problema o nasilju u porodici se u javnosti ne govori dovoljno, a zbog njega najviše trpe žene i deca. Rešavanjem ovih problema bave se različite lokalne institucije - od policije, centara za socijalni rad i tela za bezbednost do organizacija civilnog društva, ali često njihova komunikacija i koordinacija nisu dovoljno razvijene.

Istraživačica BCBP Zorana Brozović analizirala je bezbednosne probleme i njihova moguća rešenja sa učesnicima seminaru u Novom Pazaru

U cilju identifikovanja najvažnijih bezbednosnih problema sa kojima se žene i muškarci suočavaju u Sandžaku, BCBP je u saradnji sa Misijom OEBS u Srbiji 20. aprila 2012. godine u Novom Pazaru organizovao seminar „Rodna ravnopravnost i bezbednost na lokalnom nivou“.

Sa predstavnicima lokalnih tela za rodnu ravnopravnost, policije, tužilaštva, centara za socijalni rad, Kancelarije za mlade i organizacija civilnog društva pored bezbednosnih prioriteta i načina za njihovo rešavanje, razgovarali smo i o merama za unapređenje saradnje lokalnih institucija. Na seminaru su učestvovali i predstavnici iz Tutina, Sjenice, Priboja, Prijepolja i Nove Varoši.

Debata o bezbednosnoj politici na lokalnom nivou izostaje

Savet za bezbednost grada Novog Pazara postoji od 2008. godine, ali javnost vrlo malo zna o njegovom radu. Predstavnici OCD na seminaru su naglasili da su se nekoliko puta obraćali ovom telu radi rešavanja pojedinih bezbednosnih problema, naročito u blizini škola, ali odgovora od Saveta nije bilo. Iako ovo telo održava redovne sastanke, naročito kada se organizuju veće javne manifestacije (poput fudbalskih utakmica) i usvaja

zaključke kojima se utiče na bezbednost u zajednici, informacije o radu tela su oskudne. Predstavnicima policije aktivno učestvuju u radu Saveta, ali izostaje saradnja sa Svetom za rodnu ravnopravnost i OCD. Stoga je važno povećati transparentnost rada institucija i organa koji brinu o bezbednosti i uključiti žene, predstavnike nacionalnih manjina i druge grupe u debatu o bezbednosti na lokalnom nivou. Pored toga, u drugim gradovima i opštinama u Sandžaku u kojima ne postoji ovakvo telo od značaja bi bilo pokrenuti inicijativu za njegovo uspostavljanje.

Izazovi u saradnji lokalnih institucija

U razgovoru sa predstavnicima MUP - Slobodanom Arsićem iz Uprave policije, Odeljenja za organizaciju, prevenciju i rad policije u lokalnoj zajednici i Jasminom Puhača iz Uprave kriminalističke policije; Danicom Todorov, zamenicom Pokrajinskog ombudsmana za ravnopravnost polova i Zibijom Šarenkapić, direktorkom Kulturnog centra „Damad“ iz Novog Pazara, bilo je reči o postojećim modelima saradnje radi rešavanja lokalnih bezbednosnih problema i izazovima u tom procesu.

Radne grupe doprinose kvalitetnijoj komunikaciji građana, nevladinog sektora i policije

Učesnici diskusije su se složili da saradnja između različitih institucija u zajednici postoji, ali da ima dosta prostora da se kvalitet te saradnje unapredi kako bi se građani i građanke osećali sigurnije i bili bezbedniji u svojim sredinama. Predstavnicima MUP su posebno naglasili da je policija ostvarila veću saradnju i povećanje poverenja građana kroz koncept rada policije u zajednici koji promovira ideju o većem učešću zajednice i građana u policijskom odlučivanju i delovanju. Istaknuto je i da policija u poslednje tri godine postiže mnogo bolje rezultate u rešavanju slučajeva nasilja u porodici i vršnjačkog nasilja upravo zahvaljujući saradnji sa građanima i drugim institucijama. Tako je, na primer, u poslednje tri godine policija podnela 10 000 krivičnih prijavi za nasilje u porodici. S druge strane, predstavnici organizacija civilnog društva su naglasili da je potrebno uspostaviti mehanizme za saradnju policije sa ostalim institucijama u lokalnoj zajednici. Naime, još uvek se dešava da postupanje policije i tužilaštva u slučajevima nasilja u porodici zavisi od osobe koja je u datom trenutku nadležna za postupanje po prijavi slučaja nasilja. Naglašena je i potreba da OCD izgrade svoje znanje i kapacitete, kako bi ih ostali lokalni akteri prihvatili kao ravnopravne partnere. Često se dešava i da su primeri uspešne saradnje oni koje su inicirale same OCD, jer se retko dešava da inicijativa za saradnju potiče od institucija.

Ostali izazovi u saradnji koje su učesnici naveli su:

-
- nedovoljno razvijeni kanali komunikacije između različitih aktera u zajednici
  - nepoznavanje nadležnosti institucija
  - nedostatak razumevanja i poverenja između OCD i državnih institucija poput policije
  - nedovoljno prepoznat rad tela za bezbednost u zajednici koji za posledicu ima nedovoljnu podršku zajednice aktivnostima koje sprovode ta tela
  - nedovoljan broj obučениh ljudi koji će raditi na rešavanje određenih problema (na primer maloletnička delikvencija, rad u školama kao školski policajac, nasilje u porodici, itd.)
  - netransparentnost rada institucija i organa koji brinu o bezbednosti
  - uvođenje novih metoda rada policije (npr. rad policije u zajednici) predstavlja izazov za policijske službenike, ali i građane koji treba da se naviknu na nove metode rada policije i da saraduju sa institucijama
  - neodgovarajući pravni okvir

Uloga lokalnih institucija u primeni Rezolucije 1325 u Srbiji

Dragana Petrović, nezavisna konsultantkinja, učesnicima je predstavila sadržaj NAP za primenu Rezolucije SBUN 1325 i proces njegovog donošenja i ukazala na mogućnosti koje ovaj dokument pruža lokalnim institucijama. Lokalna tela za rodnu ravnopravnost i bezbednost, u saradnji sa policijom mogu raditi na prevenciji nasilja i zaštiti žrtava, ali i voditi lokalne kampanje za promociju novog pristupa bezbednosti i edukaciju građana i predstavnika institucija.

Dobri primeri saradnje institucija i organizacija na lokalnom nivou

Kada je reč o problemu narkomanije i maloletničke delikvencije, dobar primer saradnje MUP i Ministarstva prosvete na lokalnom nivou predstavlja skoro pokrenuta akcija „Mreža“, koja se sprovodi na teritoriji cele države u školskim objektima i objektima u blizini škola. Cilj ove akcije je da se deca zaštite od dilera droge koji su najprisutniji u školama na šta često ukazuju i sami roditelji. Akcijom, koja je sprovedena u 27 policijskih uprava, do sada je opservirano 560 osnovnih i srednjih škola. U dvorištima srednjih škola u Beogradu i Subotici otkriveno je sedam skrivenih mesta za narkotike, a u akciji je pronađeno i osam laboratorija sa zasađenom marihuanom sa više od 260 biljaka i to na lokacijama u Kruševcu, Prokuplju, Valjevu, Kragujevcu, Novom Sadu i drugim mestima. Najveća količina droge nađena je u Kragujevcu, gde je zaplenjeno 2.750 grama heorina. Pored toga, policija je zaplenila više od 500 tableta sintitičke droge, ali i 10 komada oružja i hladnog oružja, 800 komada municije i više hiljada evra (*Blic*).

Policija aktivno radi i na suzbijanju maloletničke delikvencije, pa tako trenutno postoji 600 školskih policajaca. MUP aktivno učestvuje i u nekoliko projekata, poput projekta „Bezbedno detinjstvo i razvijanje bezbednosne kulture mladih“, čiji je cilj da policijski službenici učenicima petog razreda osnovnih škola predstavljaju rizike i pretnje koji ugrožavaju njihovu bezbednost, načine prevencije i veštine samozaštite. Neretko se, međutim, dešava da školske uprave ne prijavljuju slučajeve nasilja, čime se onemogućava rad policije na rešavanju slučajeva nasilja i zaštite maloletnika.

Ključne institucije koje su obuhvaćene „Mrežom“ su centri za socijalni rad, zdravstvene ustanove, obrazovne institucije, predstavnici lokalne samouprave i OCD. Pored toga, Mreža uključuje i policiju, tužilaštva i sudove. Do sada su memorandum o saradnji u okviru mreže potpisale institucije i organizacije u 26 vojvodanskih opština. Memorandum je zasnovan, pre svega, na principima dobrovoljnosti, saradnje, međusobne razmene informacija i stečenog iskustva, i otvoren je za uključivanje drugih institucija i organizacija na pokrajinskom i lokalnom nivou. Mreža od 2004. godine ima i strateške partnere koji pružaju podršku njenim članovima. To su Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova, Pokrajinski sekretarijat za zdravstvo i socijalnu politiku, za obrazovanje za omladinu i sport i ženske organizacije civilnog društva. Ove institucije čine Pokrajinski tim, čiji je koordinator Pokrajinski ombudsman. Za uspeh mreže zaslužan je koordinator, u ovom slučaju Pokrajinski ombudsman, ali i upornost i volonterski rad predstavnika svih institucija. Mreža funkcioniše preko Pokrajinskog tima i 26 lokalnih timova. **Pokrajinski tim se stara za koordinaciju** svih aktivnosti, organizovanje predavanja, obuka i treninga, zatim za prikupljanje i obradu podataka koji mu dostavljaju lokalni timovi. Ključne aktivnosti Pokrajinskog tima su usmerene na stalnu edukaciju svojih članova, osnaživanje institucija u Mreži (CZSR, policija, tužilaštva, pravosuđe), upoznavanje sa međunarodnim standardima u oblasti nasilja u porodici i razmenu iskustva i dobre prakse. **Lokalni timovi** u svom sastavu obuhvataju lokalne, ali i pokrajinske i republičke organe. Njih karakteriše samostalnost okupljanja i organizovanja i samostalnost u radu, a memorandum predstavlja samo polazište na osnovu kojeg se saradnja razvija i unapređuje. Lokalni timovi su različitog sastava i veličine ali u svim opštinama **Centri za socijalni rad imaju ulogu koordinatora lokalnog tima**. Prednost formiranja ovih stručnih timova je ta da se obezbeđuje bolja saradnja, prikupljanje podataka i pomoć onima koji su preživeli nasilje. U većini opština ne postoji koordinirana saradnja između tela za rodnu ravnopravnost, tela za bezbednost i bezbednosnih institucija (policije i pravosuđa), kada je reč o nasilju u porodici. Tim povodom Danica Todorov je učesnicima prenela iskustvo uspostavljanja neformalne mreže za rešavanje nasilja u porodici u Vojvodini „Život bez nasilja“ kao dobar primer međusektorske saradnje.

Gospođa Todorov je istakla i da je međuopštinska saradnja veoma bitna u rešavanju ovog problema - npr. udruživanjem sredstava dve ili više opština može se osnovati Sigurna kuća za žrtve nasilja u porodici, zajednički S.O.S. telefon i mobilni tim. Ona je ukazala i na mogućnost osnivanja posebnog fonda za zaštitu žrtava nasilja u porodici, u koji bi se slivala sredstva od kazni za ovu vrstu dela, i koja bi išla kao pomoć žrtvama po izlasku iz sigurnih kuća.

Preporuke za unapređenje bezbednosti u zajednici

Učesnici seminara su se saglasili da je staranje o bezbednosti u jednoj zajednici odgovornost svih a ne samo jedne institucije ili tela. Neke od preporuka koje su formulisane tokom skupa obuhvataju:

- unapređivati rad i saradnju opštinskog saveta za bezbednost sa svim lokalnim institucijama, s obzirom da ovo telo imaju značajnu ulogu u unapređenju ukupnog stanja bezbednosti u zajednici.
- uključiti predstavnike saveta/komisija za rodnu ravnopravnost i saveta za međunacionalne odnose u rad opštinskih saveta za bezbednost kao stalne članove ili kroz radne grupe Saveta.
- pokrenuti inicijative za uspostavljanje saveta za bezbednost u opštinama u kojima ovo telo za sada ne postoji.

-
- povećati transparentnost rada institucija i organa koji brinu o bezbednosti na lokalnom nivou.
  - učiniti policijsku profesiju primamljivom za mlade, kreativne i pametne ljude, a posebno za mlade iz manjinskih zajednica.
  - raditi kontinuirano na otvaranju MUP ka građanima, ali i drugim ministarstvima i organizacijama.
  - poboljšati informisanost građana, ali i međusobnu informisanost institucija o njihovim nadležnostima i zadacima kako se izbeglo preklapanje nadležnosti i aktivnosti i kako bi građani imali realnija očekivanja od institucija.
  - rad državnih službenika treba da bude zasnovan na profesionalizmu a ne na ličnom stavu prema problemu.
  - podizati svest javnosti i državnih službenika u bezbednosnim institucijama da je bezbednost odgovornost svih a ne samo jedne institucije.
  - povećati učešće građana u debati o bezbednosnim politikama, njihovom kreiranju, ali i nadzoru i evaluacija rada organa javne uprave koji se staraju o bezbednosti.
  - podsticati inicijative za međusektorsku saradnju u zajednici.
  - prilagoditi potrebama i specifičnostima zajednice modele saradnje.